

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

SAKARYA MEYDAN SAVAŞI
BÜYÜK TAARRUZ
MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ (23 AĞUSTOS-13 EYLÜL 1921)

Yunanlılar;

- **Sevr'i Türklere zorla kabul ettirmek,**
- **Ankara'yı alarak TBMM'yi ve düzenli orduyu yok etmek** amacıyla 23 Ağustos 1921'de saldırıya geçtiler.

Püf bilgi:

- Başkomutan Mustafa Kemal Paşa;
"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, kanla ıslanmadıkça bırakılamaz." emrini vererek **'topyekûn savaş'** taktiğini uygulamıştır.

- Bu savaş ile **Yunan ordusu bozguna uğratılmış, saldırı gücü kırılmış ve geri çekilmek zorunda kalmıştır.** Sakarya Irmağı'nın doğusu düşmandan tamamen temizlenmiştir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ (23 AĞUSTOS-13 EYLÜL 1921)

Sakarya Savaşının **Ulusal** Sonuçları

- Yunan ordusunun saldırı gücü kırılarak savunma durumuna çekildi. **Türk ordusu taarruz konumuna geçti.**
- **Türk ordusunun** 1683 II. Viyana Kuşatmasından beri Avrupa karşısında devam eden **gerileyişi sona erdi.**
- TBMM, Mustafa Kemal Paşa'ya "**Mareşallik**" rütbesi ve "**Gazilik**" unvanı verdi (19 Eylül 1921).
- Türk ordusu bu savaşta çok sayıda subayını kaybettiği için Sakarya Muharebesi "**Subaylar Savaşı**" olarak da bilinir.

Sakarya Savaşının Uluslararası Alandaki (dış politikadaki) Sonuçları

- ✓ **İtalyanlar, Anadolu'da işgal ettikleri yerlerden tamamen çekildiler.**
- ✓ **İtilaf Devletleri arasındaki görüş ayrılıkları iyice arttı ve birlik tamamen bozuldu.**
- ✓ **İtilaf Devletleri, Türkiye ve Yunanistan'a ateşkes teklifinde bulundular.**
- ✓ **Sovyet Rusya ile Kars Antlaşması, Fransa ile Ankara Antlaşması imzalandı**

Püf çıkarım:

Bu durum **TBMM Hükümeti'nin varlığını, askeri alandaki başarılarıyla kabul ettirdiğini gösterir.**

Püf yorum:

Askeri başarılar siyasi başarılarla ortam hazırlar.

Sakarya Savaşının Uluslararası Alandaki (dış politikadaki) Sonuçları

KARS ANTLAŞMASI

- Sovyet Rusya'nın isteği ile **Kafkas Cumhuriyetleri** ile (*Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan*) **TBMM Hükümeti** arasında **Kars Antlaşması** imzalandı (13 Ekim 1921).
- Buna göre;
 - **Doğu sınırimız kesin olarak** çizilmiştir.
 - **Moskova Antlaşması'nın onaylanması niteliğindedir.**

- **Ukrayna Cumhuriyeti** ile TBMM Hükümeti arasında da bir **dostluk antlaşması** imzalanmış, Sovyet Rusya'nın TBMM'ye yapacağı yardımlara kesinlik kazandırılmıştır.

Sakarya Savaşının Uluslararası Alandaki (dış politikadaki) Sonuçları

ANKARA ANTLAŞMASI (20 Ekim 1921)

- **Fransa ile TBMM Hükümeti** arasında imzalandı. Buna göre;
 - İki taraf arasındaki silahlı mücadele sona erecek,
 - Fransızlar, işgal ettiği yerlerden çekilecek,
 - **Hatay** Fransa'nın mandası **Suriye'de kalacak** fakat bu bölgelerde dili Türkçe olan **özel bir yönetim** kurulacak.

Püf çıkarımlar

1. Hatay'da **Türk kültürünün korunmasını kolaylaştırmış** ve Hatay'ın 1939'da anavatana katılmasına katkı sağlamıştır.
2. **Hatay'ın Fransa'ya bırakılması Misakı Milliden verilen ikinci tavizdir.**
3. **TBMM'yi ve Misakı Milliye tanıyan ilk İtilaf Devleti Fransa'dır.**
4. Hatay ve İskenderun dışında **bugünkü Suriye sınırimız** çizildi.
5. **Güney cephesi kapandı ve buradaki birliklerimiz Batı Cephesi'ne kaydırıldı.**

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ (26 AĞUSTOS – 18 EYLÜL 1922)

- **Sakarya Zaferinden sonra Türk Ordusunun taarruz hazırlıkları uzun sürünce** Meclis'te Başkomutan Mustafa Kemal'e karşı muhalefet başladı.
- Taarruzu geciktirmekle ve Meclisi oyalamakla suçlanan Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, yaptığı konuşmada;
"Efendiler bizim de amacımız taarruzdur. Fakat yarı hazırlanmış bir orduyla taarruz etmek, kaybedilmiş bir savaştan daha kötü sonuçlar doğurabilir." diyerek hazırlıkların sürdüğünü ve uygun zamanın beklendiğini söylemiştir.
- Büyük Taarruz öncesinde mecliste alınan bir kararla,
Başkomutanlığın süresiz olarak Mustafa Kemal'de kalmasına karar verilmiştir.
Püf yorum: Meclisin bu tutumu **Mustafa Kemal'e duyulan güvenin arttığını** gösterir.

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ (26 AĞUSTOS – 18 EYLÜL 1922)

- **26 Ağustos 1922** günü sabah saatlerinde başlayan Türk taarruzu ile Yunan siperleri altı saatte aşıldı ve Yunan ordusu kaçmaya başladı.
- **30 Ağustos 1922**'de yapılan **Başkomutanlık (Dumlupınar) Meydan Muharebesi**'nde Yunan ordusunun büyük bir bölümü yok edildi.
- Yunan Başkomutanı da savaşa katıldığı için bu savaşa **"Başkomutanlık Meydan Savaşı"** adı verilmiştir.
- Atatürk'ün **"Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!"** emrini alan kahraman Türk ordusu, 9 Eylül günü **İzmir**'e, 11 Eylül günü **Bursa**'ya ve 18 Eylül günü **Balıkesir**'e ulaşarak **tüm Batı Anadolu'yu düşmandan temizledi.**
- **Türk ordusunun İstanbul üzerine yürüyeceğini anlayan İngilizler, ateşkes istediler.**

BÜYÜK TAARRUZUN SONUÇLARI

- ✓ **Batı Anadolu Yunan işgalinden tamamen kurtarılmıştır.**
- ✓ **Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası başarıyla tamamlanmıştır.**
- ✓ **Türk ordusunun kesin zaferi nedeniyle İtilaf Devletleri TBMM'ye ateşkes teklifinde bulunmuşlar, bunun sonucunda da Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalanmıştır.**

Püf yorum:

Büyük Taarruz, **tamamen taarruza ve düşmanı yurttan atmaya yönelik bir savaştır.**

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 EKİM 1922)

Mudanya Ateşkes Antlaşmasının yapılmasında;

- Yunanistan'ın Türk ordusu karşısında kesin yenilgiye uğraması,
- İngiltere'nin Türkiye ile yeni bir savaşı göze alamaması,
- İngiliz halkının ve sömürgelerinin savaş istememesi,
- Fransa ve İtalya'nın İngiltere'yi yalnız bırakması,
- Mustafa Kemal'in diplomatik atağa geçerek Boğazlar üzerinde olası bir savaşta **Sovyet Rusya'nın da Türkiye'yi destekleyeceğini dünyaya ilan etmesi** etkili olmuştur.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 EKİM 1922)

- Görüşmelere; **İngiltere, Fransa, İtalya** ve **TBMM Hükümeti** adına **İsmet Paşa** katılmıştır.
- Yunan temsilcileri ateşkes görüşmelerine katılmamış, görüşmelerde **Yunanistan'ı İngiltere temsil etmiştir.**

Püf çıkarım

Yunanistan'ın görüşmelere katılmadığı halde alınan kararları kabul etmesi,
kendi iradesiyle hareket etmediğini,
İngiltere'nin güdümünde olduğunu
gösterir.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 EKİM 1922)

Maddeleri

- Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki savaş sona erecektir.
- Yunanistan, 15 gün içinde Doğu Trakya'yı (Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ) boşaltacaktır.
- TBMM Hükümeti, barış antlaşması imzalanıncaya kadar bölgede kalacaktır.
- İstanbul ve Boğazlar, TBMM Hükümeti'ne bırakılacak, ancak İtilaf Devletleri kuvvetleri kesin barış yapıncaya kadar burada kalacaklardır.

Püf yorum: Bu madde Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğinin göstergesidir.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASININ ÖNEMİ VE SONUÇLARI

- ✓ **Türk Kurtuluş Savaşı'nın silahlı mücadele dönemi sona erdi, diplomatik mücadele dönemi başladı.**
- ✓ **Doğu Trakya** (*Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ*) **ve İstanbul** savaş yapılmadan kurtarıldı.
- ✓ **Türk-Yunan mücadelesi kesin olarak sona erdi.**
- ✓ **İtilaf Devletleri bu antlaşmayı imzalamakla Yeni Türk Devleti'nin siyasi varlığını tanımış oldular.**

Bir sonraki konumuz

LOZAN ANTLAŞMASI

